

ШКОЛАТА БТА

Стажантски бюлетин за БТА

Да си „отгледаш бетеанец“

Наставничеството в Българската телеграфна агенция е структурирано в цялостна програма за въвеждане в работата на новоназначените служители. То става важна част от дейността на отдел „Школа БТА“ на 3 април 2023 г.

Встъпителната програма е задължителна и се провежда в рамките на шест месеца. Тя осигурява първоначалното ориентирание в структурата на БТА, разбиране за ролята и отговорността на изпълняваната длъжност в общия работен процес и адаптиране на уменията и квалификацията на служителите към стандартите за работа в агенцията.

Обученията се провеждат по адаптирани програми в зависимост от специфичните нужди и особености на различните дирекции в агенцията. Процесът включва и първоначални инструктажи и самообучения. До момента през нея са преминали 104 нови служители като 15% от тях не са успели да се впишат в работата на агенцията.

Наставниците за този периода са близо 40. Те имат ключова роля за успеха на програмата. Определят се от преките ръководители, които са запознати в най-голяма степен със спецификата на работата.

Изискването е да имат поне година опит в същото звено и длъжност, минимум три години стаж в професията, да притежават умения и желание да работят като наставници, в рамките на минимум 21 часа месечно.

На всяко въвеждащо обучение, през което преминава новоназначен служител, се извършва оценка. Чрез нея се събира информация за начина на протичане на процеса по въвеждане.

Оценките за всяко обучение са комплексни — насочени са както към самия участник, така и към обучаващия. На оценка подлежат съдържанието и формата на обучението, придобитите знания и умения, системата на обучение, стила на преподаване, подхода на обучаващия, приложимостта на наученото в практиката. Това става на два етапа.

Новопостъпилият прави отчет на работата си през първите три месеца. Следва оценяване от прекия ръководител и директора на дирекция.

На шестия месец се попълват анкетни карти от двете страни и се поставя мнение за назначение на постоянен трудов договор. Един наставник може да обучава максимум трима нови колеги.

„Школа БТА“ стартира своята дейност през октомври 2021 г. с провеждането на студентски стажове в агенцията. За две години и половина 112 студенти успешно са завършили стаж, а 21 от тях впоследствие са назначени като нови служители, което прави почти 20% успеваемост.

Студентите продължават своето обучение в БТА и след назначаването им, но вече като новопостъпили служители, по утвърдената програма за встъпителни обучения.

Екипът на „Школа БТА“ е от двама души, като единият от тях е първият служител, преминал през програмата за встъпителни обучения в агенцията и останал на работа на постоянен трудов договор.

Борислав Чалъков: БТА ми е дала много повече, отколкото аз на нея

КАТРИН ДИШЕВА, СТАЖАНТ ЛИК

Борислав Чалъков е роден в град София. Завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. Пътят му в журналистиката започва с литературната критика. Работил е във вестниците „София Нюз“, „Демокрация“, „Век 21“ и „Труд“. Започва работа в БТА в края на 90-те години. В периода 2003 – 2021 г. е заместник генерален директор по информационната политика. Изпълнява длъжността генерален директор 2019-2020 г.

Българската филология обикновено се свързва с учителство или преводи. Как стигнахте до журналистиката?

Учителството е било последното в списъка ми, доколкото изобщо е фигурирало. Всъщност, преди всичко ме е привличала литературата – античната, западноевропейската... Естествено и българската. Журналистиката, за мен, се случи по някакъв случаен начин, защото винаги съм искал да се занимавам повече с литературата. Ако има едно нещо, което действително обичам и имам нахалството да твърдя, че го мога, това е литературната критика.

Но в един момент осъзнах, че човек трябва да прави морални компромиси и сложих точка на това. И оттам нататък действително имах късмета да попадна във вестник „София нюз“ на „София прес“, където свободата беше доста по-голяма от казионната преса преди 1989 г. Спокойно можехме да пишем и по-критично, което си беше глътка въздух.

Как решихте да започнете работа в БТА?

Малко куриозно може да прозвучи, но никога не съм искал да работя за частни медии, въпреки прекрасните си отношения, добрата среда и всичко останало. Не беше моето. Във „Век 21“ се чувствах също превъзходно. В един момент започна да прозира и мръсната част на политиката и реших, че и там не е за мен. БТА беше мястото, където знаех, очаквах или се надявах да пиша точно това, което виждах с очите си, да излагам факти, зад които стои съответен източник. В този смисъл човек се чувства наистина свободен, независим и чист пред себе си, което не е малко.

Предполагам, че това е причината да останете?

Точно това е причината, защото, с малки изключения в определени периоди, тук не се чувстваше никакъв корпоративен или просташки политически натиск. Беше най-добре в сравнение с други места по онова време, когато дойдох.

Кое беше най-голямото предизвикателство, когато се наложи да изпълнявате длъжността генерален директор на БТА?

Не бих казал, че беше особено предизвикателство, защото 17 години бях заместник на генералния директор Максим Минчев и заедно ръководихме агенцията. БТА беше една добре смазана машина с рядко кадърни хора, на които можех да разчитам през цялото време. За някакво предизвикателство не може да става дума.

По-скоро аз не обичам да се занимавам с администрация, най-вече с финанси и това беше една от причините изобщо да нямам никакъв мерак да продължавам да стоя тук като директор.

Кои бяха най-големите постижения по вашето време като заместник генерален директор и съответно генерален директор?

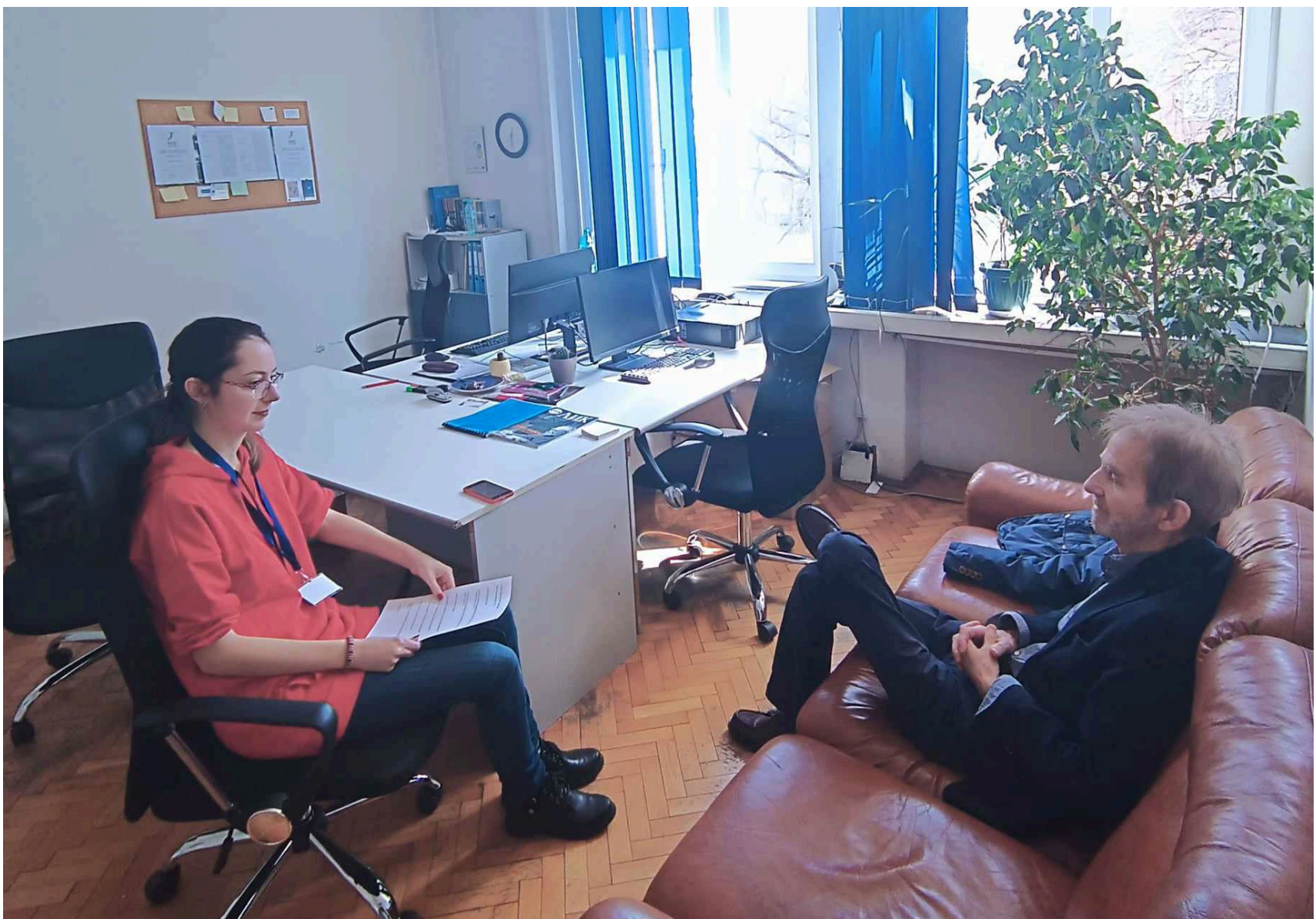
За лични постижения е неприлично да се говори, нахално дори. Всичко, което се е случило тук, е успех на всички ни, но в основата на тези постижения беше Максим Минчев. Много добре умееше да разпределя отговорностите, като даваше пълна свобода на мненията.

Прекрасни идеи бяха организирането на срещите на българските журналисти по света, откриването на Националния прес-клуб и кореспондентската мрежа във всички областни градове на България, както и кореспонденти в Брюксел. Въведохме нови рубрики, които се радваха на голям интерес, като „Българска община“, „Анализи и коментари“, създадена по модел на световните агенции.

Голямо наше постижение беше изграждането и утвърждаването на критерии за агенционна журналистика, към които стриктно се придържахме – значимост на темите, краткост и акцент върху най-важното в текста, прецизен подбор на няколко източника, литературен български език.

Безспорен успех за мен и за Максим беше и това, че не позволихме никакъв опит за политически или корпоративен натиск върху работата на БТА. Бих добавил още, че аз се опитах през цялото време да създам колегиална човешка атмосфера, в която всеки да се радва на собственото си достойнство.

Да го отстоява, да знае, че го има. Ако в един момент го е загубил, да го придобие отново. Просто да стане един нормален човек, какъвто трябва да бъде всеки от нас.

Имаше ли кризисни ситуации?

Кризисни ситуации имаше в един момент, когато БТА беше останала почти без средства. Бюджетът ни беше орязан наполовина. Беше си жива мизерия, но хората не напуснаха не защото няма работа, а защото ние им предлагаме това, което на друго място го няма – човещина и чувство за свобода.

Какво хубаво нещо виждате в БТА, което други хора пренебрегват?

Това, което казах – не всичко е пари. В БТА може да е малко по-бедно, но е по-честно и по-човешко. Поне такава го помня. Тъй като времената се менят, предполагам всичко се мени. Дано още всичко да е така и то да бъде запазвано и отглеждано. На доброто човек се учи. Въпросът е ние да отделяме време и внимание на хората. Мисля, че човешкият капитал е най-важният.

От това ли има нужда БТА днес, за да има по-светло бъдеще – от добрите хора?

Не бих искал да казвам от какво има нужда БТА, просто защото вече не съм в нея и нямам моралното право да съдя и да давам рецепти. Но това, от което не само БТА, но всеки има нужда, е да живее така, че да не се срамува, като се погледне в огледалото. Сигурно е нелепо това да се повтаря, но мисля, че оттам започва всичко. Оттам хората правят екипи, помагат си, допълват се взаимно, грешат заедно, прощават си и вървят напред, учейки се от вчерашния ден.

Какво е мнението Ви за новото поколение журналисти?

Пак ме карате да влизам в ролята на съдник. (усмихва се) Мисля, че истината е някъде по средата. Вината, ако има такава, не е в журналистите. Тя е в системата, която ги кара да бъдат едни или други. Много са факторите, които въздействат да правим неща, от които по принцип се срамуваме. Това, което мен ме притеснява и то не само за журналистите, е всеобщият културен упадък, липсата на елементарни познания, на обща култура, която ако човек е попил, тя би го предпазила от много грешки. Пак не искам да обобщавам, но мисля, че това е най-сериозният проблем пред журналистиката. Човек трябва да е подготвен за това, което върши. Ако ще интервюираш ядрен физик, отвори учебниците по физика поне, нещо направи. Да не говорим, че в информациите има толкова плява и се премила едно и също, когато всичко може да се изчерпи в десет реда. Винаги съм казвал, че краткостта е дар Божий. Тя е трудна, но там е професионализмът. Страшно е, когато мирогледът на човек е тесен. Един журналист трябва да има широк хоризонт.

Според Вас, как по-опитните журналисти като Вас могат да помогнат в обучението на тепърва проходящите?

Държа на високите професионални стандарти в агенционната журналистика – на спецификата ѝ, на нейните правила и принципи. Това е, което по-опитните журналисти трябва да предадат на младите си колеги.

Какво е за Вас БТА?

БТА е половината от съзнателния ми и професионален живот. Тук имах, имам и оставих много приятели – опитни редактори, всеотдайни репортери, превъзходни преводачи. БТА ми даде възможност да се докосна до творческите светове на интелектуалци, писатели, художници, философи, гостували на нашата агенция – гиганти като Умберто Еко, Никита Михалков, списъкът е дълъг. Изобщо, БТА ми е дала много повече, отколкото аз на нея и винаги ще ѝ бъда длъжник.

Разкажете един ваш спомен от БТА.

Смея да твърдя, че хубавите, усмихнатите, щастливи дни са били много повече от тези, в които нещо е помрачавало хоризонта. Това, което действително винаги ме е изпълвало със щастие, че когато имаше някакъв проблем, ние се събирахме и всеки можеше да каже свободно какво мисли, как би трябвало да се помисли в случая. Можеше да бъде предложена и най-откачената идея от всеки. Опитът ме научи, че от налудничави представи за нещата или идеи се раждаше нещо завършено, изпълнимо и точно. Няма неизпълнима задача. Ако тя ти се струва такава, просто трябва да промениш плана.

Дуранкулак: първата каменна архитектура и най - старото обработено злато

ГАВРАИЛ ГАВРАИЛОВ

В горният десен ъгъл на картата на България има едно погранично селище, което винаги ме е респектирало с името си. Когато за първи път се озовах в Дуранкулак, мястото беше застинало в очакване на първите есенни мъгли. Оказа се, след това отново се завръщам там, по различни поводи и с различни задачи. Сега, от дистанцията на тези почти двадесет години след първото ми усещане, мога да нахвърлям някои мисли.

В учебниците по история село Дуранкулак се появява за първи път покрай големия бунт на добруджанските земеделци срещу натуралния данък десятък. Това се случва на 1 юни 1900 г., когато губят живота си десетки местни жители. През следващата година района преживява и силно земетресение. Двете събития нямат връзка, но са сред неприятните причини, които за дълго време спират развитието. По време на румънската окупация на Южна Добруджа Дуранкулак е далеч от българската граница, а румънската администрация се опитва да асимилира доминиращите в района българи. Едва след 1940 г. селото започва отново бавно да се развива, но и до днес населението му не може да достигне мащабите от преди 1900 г.

При последното преброяване от 2022 г. местните жители са едва 319.

В световната археология Дуранкулак се появява като понятие покрай находките от Култура Хаманджия. Тя е била разпространена през 5500 – 4600 години пр. Хр. на територията на днешна Добруджа, от делтата на Дунав до долината на Камчия. Наречена е на името на село Хаманджия намиращо се до Бабадаг, Тулчанско, където за първи път е открито селище принадлежало към тази култура.

Културата Хаманджия е най-късно появилата се неолитна култура на Балканския полуостров. Тя е представена с всичките си фази в археологическите обекти край Дуранкулак в разкритите там селища и некропол, включително селищната могила Големия остров (Археологически резерват „Дуранкулак“). В края на своето развитие културата постепенно прераства в къснохалколитната Култура Варна (4600 – 4200 г. пр. Хр.). До преди десетина години в науката се допускаше, че най-старото обработено злато в света принадлежи на Културата Варна. Големият некропол покрай Варненското езеро, открит през 1972 г., съдържа златно съкровище, което днес е експонирано в РИМ Варна. То привлича хиляди туристи всяка година.

Случайно направен анализ на златни накити от Дуранкулашкия некропол показали, че скромните наглед предмети са по-стари от варненските с няколко стотин години.

Спираловидна гривна от Дуранкулак, датирана с 200-300 години по-рано от накитите на Варненското халколитно съкровище.

Безспорен факт е, че на Големият остров в Дуранкулашкото езеро е разкрита първата каменна архитектура в Европа, а погребалния комплекс в съседство на изворите на езерото е най-големият в света от този период. От 1979 г. започват археологическите разкопки в района, като те продължават и сега. Сред най-дългогодишните изследователи на комплекса е д-р Тодор Димов. Той е от Дупница, но професията на археолога го изпраща в Добрич и така през целия си професионален път работи активно в района на Дуранкулак. Неговите разкази за находките, студентите доброволци и вкусната храна по време на тези археологически лагери са особено

пленителни, особено когато са съчетани с варени раци от езерото и студено бяло вино от местния сорт димят.

А ако все пак някой иска да види най-старото обработено злато в света, трябва да посети РИМ Добрич. Там може да се види и уникална за страната статуетка от слонина кост, разкрита при копаене на изба в село Красен. Тя има култов характер и се предполага, че е изработена в Прибалтика.

Известни са подобни ръце, но изработени от бронз и те се свързват с почитането на бог Сабазий – фригийско божество, чийто култ е пренесен в Тракия през XIII-XII в. пр. Хр. В последствие култът е възприет в Древна Елада, където Сабазий е отъждествен с Дионис.

Около селото през 2014 г. археолози локализираха култов комплекс с 16 трапецовидни ниши, до който сега води изградена екопътека.

Артефакти от Големия остров, предимно керамични съдове и дребни накити от раковини са показани в Зеления образователен център в Шабла. Историята на това забележително място е свързана с личната съдба на д-р Даниела Тодорова. Тя е родом от София, където защитава докторска степен по културология. След успешно изпълнен проект за социализация на Вила Армира край Ивайловград, тя приема следващото предизвикателство – създаването на нов комплекс за екологичен туризъм в старото шабленско училище. Проектът е изпълнен успешно, а след стартирането на дейността на центъра през 2011 г.

Даниела приема поканата да остане на работа в Шабла и там е вече тринадесет години. Нейният принос за развитието на този красив, но малко суров район е особено значим.

Сред любимите събития на всички е красивия Фестивал на хвърчилата, който се организира в местността Малкото море в края на летния туристически сезон. В края на всяко лято покрай бреговете на Дуранкулашкото езеро се организира голям лагер за опръстеняване на прелетни птици. Влажните зони в община Шабла са световно значими като част от пътя на прелетните птици Виа Понтика.

Дълги години този лагер се водеше от зоолога доц. Петър Шурулинков, който за жалост внезапно ни

напусна през лятото на 2023 г. Но лагерите ще продължат, вече и в неговата памет. На тях десетки доброволци от цялата страна пребивават покрай бреговете на езерото, за да улавят редки птици и да им поставят маркировъчни пръстени.

Особено място е Дуранкулак, характерни са и неговите жители. Сред тях има много ярки фигури, като аз искам да спомена един бивш кмет на селото, който доста години даваше своя принос в обществения и културния живот. Зюмбюл Медаров е бивш състезател по спортна акробатика, отличен плувец и много забавен събеседник. Но хора като него в района на най-малката община по Северното Черноморие вече са рядкост. Има и чуждестранни находки, които от години живеят „тъдجا“. Но за тях може би ще разкажем по друг повод.

Засега нека оставим нещата дотук и да си пожелаем още близки срещи с Дуранкулак. Повод за това може да бъде и открития наскоро нов продукт за туристи – виртуална обиколка на обектите от взаимния туристически маршрут "Археологически парк Дуранкулак - Хаманджия" в община Шабла и Център Хаманджия в град Черна вода посредством 3D цифрова реорганизация на обектите и безвъзмездни приложения за телефони

СПОРТИСТ НА БАЛКАНИТЕ

В края на 1973 г. БТА организира първата анкета „Спортист на Балканите“. В нея участват телеграфните агенции и спортни издания на страните от региона. В навечерието на 50-годишния юбилей на допитването за определяне на най-добрия спортист на Балканите, стажантите в БТА запретнаха ръкави, за да съберат информация по темата в архива на агенцията. Рубриката представя българските победители от анкетата.

Янко Русев – Спортист на Балканите за 1979 г.

ГЕРГАНА ВАСИЛЕВА, СТАЖАНТ „СОЦИАЛНИ МРЕЖИ“

Янко Русев е един от най-успешните и знаменити тежкоатлети на България. Роден е на 01.12.1958 г. в с. Ивански, Шуменска област. През 1985 г. завършва Националната спортна академия. В периода 1979 – 1985 г. е състезател по вдигане на тежести последователно в отборите на „Волов“ (Шумен) и „Левски“ (София). Той е петкратен европейски и световен шампион. Към едно от най-престижните му отличия трябва да бъде добавена шампионската му титла от Олимпийските игри в Москва през 1980 г. Янко Русев е двукратен носител на наградата „Златен килограм“, най-високото звание на Международната федерация по вдигане на тежести, през 1979 г. и 1981 г., а през последната посочена година печели и Световната купа по вдигане на тежести. Няколко години и десетки отличия по-късно, през 1984 г. е обявен за световен шампион по вдигане на тежести. Спортната му кариера се отличава с подобряването на 37 световни рекорда във вдигането на тежести и е единственият български представител в Световния музей на славата в Истанбул, посветен на прословути щангисти. Удостоен е с титлата „Почетен гражданин“ на София и Шумен.

След преустановяването на активната си състезателна дейност поради контузия (1984 г.) Янко Русев е треньор в ДФС "Левски-Спартак" и помощник-треньор на националния отбор по вдигане на тежести. В периода 1990 – 1995 г. получава треньорско назначение в националния отбор на Япония. От 1995 г. е личен треньор на известни български щангисти, помощник-треньор на националния отбор и изпълнителен директор на спортен клуб по вдигане на тежести "Левски". От 2009 г. до 2011 г. е старши треньор на националния отбор по вдигане на тежести на Азербайджан.

На 02.02.2009 г. Георги Първанов, заемащ държавния пост на президент по това време, награждава Янко Русев с орден „Стара планина“ II степен за изключителния му принос за развитието на физическото възпитание и спорта на Република България и по повод 50-годишнина от рождението му.

Спортни постижения:

- победител през 1979 г. в анкета "Спортист на Балканите", организирана от Българска телеграфна агенция (БТА)
- Шампион на Олимпийските игри през 1980 г. в Москва
- Петкратен световен шампион (1978–1982 г.): в Гетисбърг, САЩ (1978 г.), в Солун, Гърция (1979 г.), в Москва, СССР (1980 г.), в Лил, Франция (1981 г.) и в Любляна, Словения (1982 г.)
- Петкратен европейски шампион: (1978–1982 г.): в Хавиржов, Чехия (1978 г.), във Варна, България (1979 г.), в Белград, Сърбия (1980 г.), в Лил, Франция (1981 г.) и в Любляна, Словения (1982 г.)
- Двукратен световен вицешампион: (1977 г. и 1983 г.)
- Трикратен европейски вицешампион: (1977 г. и 1983 г.)

БТА в „дигиталното лице“ на България

ЯНИСЛАВ ДИМИТРОВ

БТА взе участие във Втората международна работилница за стратегическо планиране на Единната национална платформа за културно наследство, която се проведе на 11 април 2024 г. в София. Събитието е по проект „Дигитализация на музейни, библиотечни и аудиовизуални фондове“ в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост.

Работилницата събра на едно място над 100 експерти, работещи в областта на културното наследство. Инициативата е на Националната група за сътрудничество с “European Network Association” за България и се организира от екипа към Министерството на културата за управление на инвестицията „Цифровизация на музейни колекции, библиотеки и архиви“.

На форума беше обсъдена концепцията за техническото изграждане на цифрова платформа в България, както и последните европейски и световни тенденции в изграждането на дигитална среда за културното наследство.

БТА представи добрите си практики при реализиране на проекта за дигитализация на архивния фонд, датиращ от 1898 г. Той се осъществява от юли 2023 г. по проект на Министерството на културата „Дигитализация на музейни, библиотечни и аудиовизуални фондове“ в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост. До момента агенцията е дигитализирала над 600 000 страници от хартиените носители, 30 000 кадри и около 50 000 страници бюлетини на микрофиш.

Цялото сканирано съдържание е минало през задължителна проверка на метаданните и файловете, преди да бъде качено в облачното пространство.

Свобода Тодорова, ръководител на проекта по дигитализация на БТА, разказа за първоначалните затруднения в работата.

„Дигитализацията на специализираните архивни и справочни фондове на Българската телеграфна агенция стартира с набирането на технически сътрудници. Това се оказа истинско предизвикателство, защото говорим за назначаване на над 30 служители при възможно най-кратък срок. През ноември и декември 2023 г. се получи спад на кандидатите. Обърнахме се за съдействие към „Школа БТА“, структура, която отговаря за студентските стажове в агенцията и развитието на работната сила. Те много ни помогнаха.“ Последвали мотивационни срещи в университетите, ден на отворените врати в БТА, участия в кариерни форуми и радиопредавания. Била разгърната мащабна рекламна кампания и в социалните мрежи на агенцията за работа по проекта с гъвкаво работно време, удобно за студенти. Специалностите им били съобразени с позицията на технически сътрудник по дигитализация.

„Вследствие на срещите, на които активно участвахме и екипа по дигитализация, през февруари 2024 г. на работа постъпиха 13 студенти от различни специалности на СУ „Климент Охридски“, УНСС и УниБИТ“, споделя Свобода Тодорова.

Архивният масив, който ще бъде дигитализиран до края на юни 2026 г. - бюлетини на хартиен носител със събития от България и от света, над 2 милиона негативи и микрофиширани бюлетини се предвижда да се влее в бъдещата единна платформа, която ще бъде „дигиталното лице“ на България, в следствие и в Европеана. Дигитализацията на архивния фонд на БТА продължава, но поради големите обеми е необходимо назначаването на още кадри.

Проектът е получил финансиране от Европейския съюз чрез инструмента Следващо ПоколениеЕС (NextGenerationEU), за изпълнение на инвестиция С11.17 „Цифровизация на музейни колекции, библиотеки и архиви от Националния план за възстановяване и устойчивост.“

БТА партньор на инициативата „HR: Rush for practice“ 2024

ЮЛИАНА АНДРЕЕВА

Българска телеграфна агенция (БТА) взе участие в тазгодишното издание на „HR: Rush for practice“. Агенцията даде възможност на бъдещи професионалисти в сферата на човешките ресурси да работят за нея в реална среда и позиции.

Организатор на инициативата е стартап компанията за софтуер „Pleggi“ и Българската асоциация за управление на хора. Тази година в нея участват 4 университета - НБУ, Икономически университет - Варна, Русенски университет и Велико-търновски университет.

БТА е сред десетте водещи компании, поканени да вземат участие във формата за набиране на кадри през платформата Pleggi. Агенцията предостави 7 свободни позиции за работа в София и кореспондентските бюра в област Велико Търново.

Официалното откриване на „HR: Rush for practice“ се състоя в София, на 28.03.2024 г. в Нов български университет.

Изданието е със състезателен характер, с акцент върху изграждането на определени умения у студентите, свързани с подбора на таланти, чрез изпълнение на конкретно поставена задача. Студентите сформират екипи по двама и трябва да изпълнят предварителен подбор на кадри на реално отворена позиции, използвайки платформата.

БТА беше представена от Нора Константинова, координатор проект-дигитализация и Гавраил Гавраилов, специалист, развитие на работната сила в Школа БТА.

Отворената работна позиция, за която се търсят нови кадри в София, е технически сътрудник по дигитализация на архивите на БТА по проект „Дигитализация на музейни колекции, библиотеки и архиви“ на Министерството на културата от Националния план за възстановяване и устойчивост.

На събитието всяка от компаниите представи основната си дейност и свободни позиции. Чрез жребий бяха избрани студентите от НБУ, които в рамките на месец и половина ще трябва да намерят подходящи кандидати за съответната организация. Те ще работят с ментор от компанията и ще влязат в ролята на специалисти по подбор.

„Всичко което правим с тези инициативи е изграждане на умения у студентите - предизвиквайки ги, игровизирайки да ги научим да създават“, заяви Цветелин Николов, един от създателите на платформата „Pleggi“.

Платформата Pleggi е HR решение за предварителен подбор на кадри, стъпвайки на установени във времето научни методи (психометрия и когнитивни науки), съвременни технологии (Machine Learning, Big Data) и игровизация. Чрез нея се оценяват меките умения на кандидатите - работа в екип, разрешаване на конфликти, логическо мислене и други, което помага на младежите без професионален опит да изпъкнат с други личностни качества пред работодателите.

Досие: Случаят „Антонов“

На 25 ноември 1982 г. Италианската осведомителна агенция АНСА разпространява съобщение за арестуването на българския гражданин Сергей Иванов Антонов - служител в представителството на БГА „Балкан“ в Рим. Антонов е бил обвинен в съучастие в опита за покушение срещу папа Йоан Павел Втори, извършен от турския терорист Мехмед Али Агджа на 13 май 1981 г.

ГЕРГАНА ВАСИЛЕВА, СТАЖАНТ „СОЦИАЛНИ МРЕЖИ“

В книгата на БТА по случай 125-годишнината от създаването на телеграфната агенция – „Лични свидетелства“ попаднах на материал от Калин Тодоров, старши репортер в „Информация за чужбина“ (1979 - 1984 г.). В него разказва за първата изтекла информация в БТА за арестуването на Сергей Антонов в Рим.

Потърсих още материали по темата в архивите на БТА. Оказа се, че агенцията съхранява огромното количество информации от бюлетините и емисиите, от публикации в пресата, книги и експресни издания на БТА, като: „Антология на една клевета“ (27.12.1982 г.); „Диверсия на неокръстоносците“ (14.03.1983 г.); „Освободете Антонов!“ (01.07.1983 г.); „По вълчата диря“ (18.07.1983 г.); „Атентатът на клеветниците“ (11.06.1984 г.); „Истината срещу лъжата“ (22.10.1984 г.); „Тройният заговор“ (05.10.1984 г.). Всички те са написани по случая „Антонов“.

Още от самото начало битката за невинността на Сергей Антонов и за заличаването на „българската следа“ в международния конфликт от журналистическа и пропагандна гледна точка е отредена на БТА и в частност на главния директор Боян Трайков.

Пресконференция на главния директор на БТА Боян Трайков, състояла се на 17 декември в парк-хотел „Москва“ в София. Присъстват 130 български и над 150 чуждестранни журналисти.

„Казвам се Боян Трайков. Аз съм журналист, ваш колега. Ще говоря пред вас в качеството на главен директор на БТА, агенцията, която е упълномощена да изразява отношението на България във връзка с неоснователното обвинение на българския гражданин Сергей Антонов ...“, пише в експресното издание на БТА „Анатомия на една клевета“ от 27 декември 1982 г.

„Боян Трайков отразяваше детайлно съдебния процес срещу Сергей Антонов“, споделя Пенка Момчилова, коректор към информационните редакции по това време.

„Четири години течеше огромна по обем информация по случая, което изискваше от всички ни точност, бързина в работата, винаги с позоваване на източника. В нашия отдел се получаваше информация на различни езици, която трябваше да бъде преведена, обработена и обобщена“, казва Галя Димитрова, тогава репортер в МИНФ в интервю за бюлетина „Школата БТА“.

„Току що АНСА, беше съобщила, че в Рим е арестуван Али Агджа и като „гръм от ясно небе“ паднаше новината, че българин може да му е помагал. Разследвали представителя на БГА „Балкан“ за съучастие в атентата срещу главата на Римокатолическата църква, папа Йоан Павел Втори ... Боян Трайков и Алфред Криспин още не си даваха ясна сметка, каква буря се задава, но видимо бяха разтревожени. Решението нашата редакция да поеме

първия удар изглеждаше логично. Материалите ѝ не достигаха до българските медии, вървяха само в световния информационен обмен. Затова редакцията не робуваше на идеологически клишета.

Така че, докато не се изяснеше дали българин и България не са забъркани в нещо опасно и незаконно - тероризъм, търговия с оръжие, трафик на наркотици - или са попаднали в „операция под чужд флаг“, „Информация за чужбина“ изглеждаше най-удачният пропаганден вариант. ... Много по-късно си дадох сметка, че, както за агенцията, така и за мен самия, този случай ще се превърне в страхотна професионална възможност. От дълбоката европейска информационна провинция, ние изведнъж се озовахме в „окото на световната буря“. Работихме редом с журналисти от най-големите световни телевизии, радиа и вестници. Наложихме си да контактуваме с политици, следователи, съдии, хора на „секретните служби“ от СССР, Италия, Турция, САЩ ... Истинска лудница беше.“, разказва Калин Тодоров в книгата на БТА „Лични свидетелства“.

Непосредствено след задържането на българския гражданин е създадена специална комисия, начело с Петър Младенов (министър на външните работи), в която участват всички началници на спецслужбите. Говорител на комисията става Боян Трайков, защото в този период БТА е отговорна за предоставянето информацията и скоростния обмен на данни с чуждестранните информационни агенции. На директора на агенцията е възложена задачата да води конференциите по случая „Антонов“ както в София, така и в Рим.

На 27.11.1982 г. БТА разпространява официално съобщение, в което определя ареста на Сергей Антонов, обвинен за съучастие в атентата срещу папа Йоан Павел II през 1981 г. (т.нар. „Българска следа“), като „напълно незаконен, произволен, абсолютно с нищо неоправдан“.

рат операция по поръчка на КГБ. Според тях операцията цели отстраняването на папата, който подкрепя независимия профсъюз „Солидарност“ в родината си Полша и лидера му Лех Валенса, противник на просъветския комунистически режим. Около 3 месеца след ареста на заместник директора на бюро на БГА „Балкан“ (02.03.1983 г.) БТА разпространява официално съобщение по повод ново обвинение, предявено към Сергей Антонов – съучастие в план за убийството на Лех Валенса по време на посещения му в Рим. Цитат от съобщението гласи: „Италианските следствени служби явно са решили с цената на всичко да задържат българския гражданин зад решетките и да продължат кампанията срещу нашата страна и срещу други социалистически страни“.

В първото експресно издание на БТА по случая „Антонов“ (27.12.1982 г.) е публикувана информация за заседание от 23.09.1982 г. във Вашингтон на Комисията на Конгреса в САЩ, следяща прилагането на Хелзинкските споразумения. Заседанието не е отразено в българския печат. Специални секретни бюлетини на БТА, разпространявани по утвърдени от Секретариата на ЦК на БКП списъци, съдържат сведения за заседанието, на което са провеждани изслушвания на компетентни лица за възможно съучастие на съветската и българската служба за сигурност в терористичния акт срещу папата.

В опита си да докаже „българската следа“ в атентата срещу папата, американската журналистка Клеър Стърлинг придобива известност с издаването на книгата си „Времето на убийците“. Още преди ареста на Сергей Антонов, на 07.09.1982 г. БТА разпространява за страната и чужбина коментар на свой кореспондент, оспорващ твърденията на журналистката за съучастие на България – за това разбираме от приложението на бюлетин „Дати и събития“ по повод 10-годишнината от случая „Антонов“. В брой от 14.10.2023 г. на в. „24 часа“ е поместена възпоменателна статия за Боян Трайков, в която откриваме цитат на бившия главен директор на БТА по повод срещата му с американката на една от конференциите в Рим: „Посочих я и помолих колегите да я попитат кой е поръчителят на нейните статии срещу България. Всички в залата скочиха и започнаха да викат „Ууу“. Стърлинг напусна залата“. Той описва критиката на присъстващите си колеги спрямо журналистическата практика на Стърлинг като спонтанна реакция, независимо от политическата и идеологическата позиция, която заемат: на изток или на запад от „железната завеса“.

Друг пример за чуждестранна медийна пропаганда по случая е излъченият на 21.09.1982 г. от Ен Би Си филм за атентата срещу папата. По този случай Мира Тодорова, зам.-главен директор на агенцията, пише статия в списанието на БТА „По света“ под заглавие „Дамата Пинкертон и детективското бюро на Ен Би Си“, в която обвинява създателите на филма в преднамереност и опит за „нанасяне на нови болезнени антисоциалистически удари“.

В противовес на споменатите медийни произведения в четвъртото експресно издание на БТА от 18.07.1983 г. е публикуван интересен журналистически материал по случая „Антонов“ – препечатаният от в. „Литературная газета“ документален репортаж „По вълчата дия“ на съветския публицист Йона Андронов. Авторът тръгва по следите на терориста Агджа, среща се с представители на турската организация „Сивите вълци“, разговаря с резиденти на ЦРУ.

Мотивацията на българските журналисти да се противопоставят на злонамерените опити името на България да бъде свързано с покушението срещу папа Йоан Павел II се изразява в издаването на 11 експресни издания на БТА във връзка със случая „Антонов“ в периода 1982–1985 г. Посредством тях на читателската аудитория се предоставя достъп до официални документи, публицистични материали – публикувани и непубликувани в българския печат, материали по случая от чуждестранния печат, репортажи, интервюта с адвокатите на Сергей Антонов, коментари на български журналисти, пълни текстове на декларации на БТА, стенографски запаси на пресконференции. Целите на експресните издания са: чрез анализ на фактите да се докаже невинността на Сергей Антонов, да се разкрият опитите за антисоциалистическа и антибългарска провокация, да се покаже начинът на отразяване на случая в чуждестранните медии, да се проследят обществените нагласи, да се представи случаят посредством експертността на правни служители и международни организации.

Преди атентата от май 1981 г. извършителят му Али Агджа излежава присъда за убийство. Бягството от затвора на терориста е последвано от 20-дневен престой в София под покровителството на турската мафия. След това следите на Али Агджа водят до Германия, откъдето той се отправя на дълго пътуване през няколко държави, за да достигне своята крайна дестинация – Рим.

На 23.03.1983 г. вестник „Ню Йорк Таймс“ публикува статията на Никълъс Гейдж „Покушението срещу папата – нова следа към България“. На 12.04.1983 г. във в. „Отечествен фронт“ е публикуван пълният текст на писмото на Боян Трайков до американското издание, защото главният директор на БТА твърди: „Пропусната е цялата аргументация, с която се доказва несъстоятелността на „разкритията“ на Никълъс Гейдж“.

На 28 март 1983 г. в писмо до папа Йоан Павел Втори българският патриарх Максим отбелязва, че невинността на Сергей Антонов е безспорна не само за българския народ, но и за всички непредубедени хора. От името на Светия синод на Българската православна църква патриарх Максим моли папата „да изяви дълбоката си убеденост в невинността на Антонов“.

На 30 април 1983 г. в отговора си до българския патриарх папа Йоан Павел Втори информира, че на направените от Светия престол постъпки, италианското правителство предприема действия за ускоряване на процедурата, засягаща Сергей Антонов. Домашният арест на българския гражданин обаче е краткосрочен. В декларация на БТА от 15.03.1984 г. се изразява възмущението на българската общественост от решението на касационния съд в Рим Антонов да бъде върнат отново в затвора. Текстът в декларацията гласи: „Този акт явно цели да разсее все по-налагащото се сред широката световна общественост убеждение в невинността на българския гражданин“.

В съобщението се посочва, че повод за ареста е шумна, тенденциозна и целенасочена кампания, преследваща и други теми. За съучастие в престъплението са набедени още двама български граждани: Тодор Айвазов, завеждащ финансовата служба на посолството на България в Рим, и Жельо Василев, бивш секретар на военния аташе.

Боян Трайков определя случая „Антонов“ като избор на „жертвен агнец“. Според бившия директор на БТА неправомерно обвиненият българин е невинна жертва на италианските спецслужби поради особеностите на личния си живот в конкретния период – развод, придружен от психологически дискомфорт.

Инсинуацията за „българската следа“ в покушението срещу папа Йоан-Павел II се основава на международната представа за комунистическа България като най-верен васал на СССР. Негативното реноме на държавата е изградено в следствие на предположението на италианските следователи, че българските служби си сътрудничат с турската мафия, за да организи-

На 28.06.1984 г. Сената на САЩ взема решение, базирано на инсинуацията за „българската следа“ в атентата срещу папата, а именно да се забрани на Министерството на международната търговия и на Държавния департамент да насърчава търговията с България поради статута ѝ на държава, замесена с тероризъм. Казусът е публикуван в уводна статия на в. „Работническо дело“. В декларация на БТА от 02.07.1984 г. е изразено категоричното становище на българското държавно ръководство относно решението на Сената – то е определено като „нов крайно неправомерен политически акт с крайно отрицателни последици за българско-американските отношения“.

На 13.05.1985 г. в специална информация от Париж кореспондент на БТА съобщава за публикуването на доклад на Международния съюз на юристите демократи (МАЮД) с изводи и оценки по делото срещу Антонов и други обвиняеми български граждани. Докладът е разпространен на голяма пресконференция. Пълният текст е публикуван в десетото експресно издание на БТА със заглавие „Борбата за истината“. След това с подобни доклади излизат: Световната федерация на професионалните съюзи, Световната федерация на демократичната младеж, Международната демократична федерация на жените, Международният студентски съюз, Международната организация на журналистите. В много държави се създават национални комитети в защита на или за солидарност със Сергей Антонов.

Следствието, към което Сергей Антонов е привлечен, има продължителност от 2 годни и 6 месеца. На 27.05.1985 г. започва процесът срещу българските граждани. От този момент до края му БТА, агенция „София-прес“, Българското радио, Българската телевизия и в. „Работническо дело“ имат специални пратеници, чиято задача е детайлното отразяване на съдебните заседания. По заповед на ЦК на КПСС са назначени Михаил Гофщайн – виден съветски юрист и адвокат, и група негови колеги, за да работят тайно по процеса. Според италианското законодателство в процеса могат да участват само адвокати от Италия. Служебният адвокат назначен за Антонов, проф. Консоло, се оказва специалист по застрахователно право, което е предпоставка за слабата защита. С помощта на българските спецслужби руските юристи ежедневно получават преведените стенограми от съдебните заседания. Докато работят по случая „Антонов“, се укриват в София, в хотела на ЦК на компартията – подготвят препоръки за всяко съдебно заседание, които са предавани от българските служители на защитата на Антонов въпреки недоволството ѝ от чуждата намеса. Важна подробност – източникът, подготвил съветите, остава неизвестен за италианските адвокати.

„Решението на съдия-следователя д-р Мартела нямаше качествата да предизвика съдебен процес спрямо Сергей Антонов“, Тодор Айвазов и Жельо Василев. Въпреки очевидната предубеденост и неправомерните усилия, следствието не можа да аргументира решението „даване под съд“ с нито едно пряко или косвено обективно доказателство, с нито едно сериозно свидетелство, дори с никакъв елемент на доказателство. Решението на д-р Мартела не беше съобразено със закона, беше в пълно противоречие с член 374 от италианския Наказателно-процесуален кодекс, според който за образуване на съдебен процес се изисква доказателства, дори „достатъчно доказателства“, казва Боян Трайков пред БНР на 4 февруари 1986 г.

На 29.03.1986 г. Римският наказателен съд под председателството на Северино Сантиапики издава оправдателна присъда „поради недостиг на доказателства“ срещу българските граждани Сергей Антонов, Тодор Айвазов и Жельо Василев.

София (01 април 1986) Официално посрещане на аерогара София на Сергей Иванов Антонов. Пресфото-БТА, снимка: Олег Попов

През март 1986 г. екип на БТА под ръководството на Боян Трайков издава книгата „Атентатът срещу разведряването – бяла книга за клеветата, наречена „българска следа“ на площад „Св. Петър“. Съдържанието ѝ основно дублира материалите от единадесетте експресни издания на БТА. Освен това са включени коментарите на Трайков по случая. Предговорът е написан от Шон Макбрайт – председател на Комисията на ЮНЕСКО за изследване на проблемите на информацията.

Скоро след установяването на демокрацията в България, през 1991 г. архивите по случая „Антонов“ са отворени по инициатива на бившия български дисидент и президент Жельо Желев. На 05.04.1991 г. българският посланик Огнян Пишев оповестява официално в САЩ решението на правителство да предостави на независима

международна комисия неограничен достъп до архивите в България, свързани с атентата срещу папа Йоан Павел II. След тригодишното проучване на архивите на цивилното и военното разузнаване и контраразузнаване официалното становище на Националната следствена служба опровергава наличието на „българска следа“ в атентата срещу папата.

На 07.12.1995 г., по време на аудиенция на президента Жельо Желев, папа Йоан Павел II за първи път публично защитава невинността на България. При официалната си среща с президента Георги Първанов през 2002 г. главата на римокатолическата църква отново заявява, че никога не е вярвал в т.нар. „българска следа“. В интервю от 09.10.1996 г. в италианския вестник „Кориере дела sera“ Агджа признава, че на 13.05.1981 г. е стрелял срещу папата по свое решение, както и че агенти на италианските тайни служби са му внушили версията за съучастието на българските граждани в покушението.

България получава международна реабилитация. Случаят „Антонов“ по думите на депутата Станимир Илчев от НДСВ се превръща в прецедент в най-новата история на страната, който ще послужи за ориентир при възникването на подобни кризисни ситуации в бъдеще.

Въпреки щастливата развръзка по случая за страната ни за едно от основните действащи лица в него края е злощастен – след четиригодишен престой в италианския затвор Сергей Антонов е диагностициран със сериозно нервно разстройство. От 27.03.2002 г. до смъртта му на 01.08.2007 г. той получава пенсия за изключителни заслуги в размер на 200 лева месечно, отредена от бившия премиер и цар Симеон Сакскобургготски. Защитникът на българската невинност, Боян Трайков, надживява Антонов със 7 години – почива на 16.10.2014 г.

Стажантски бюлетин на „Школа БТА“, бр.7/18.03.2024

1124 София, бул. „Цариградско шосе“ №49, schola@bta.bg, 02/9262306

ГЕРГАНА ВАСИЛЕВА, КАТРИН ДИШЕВА, ЯНИСЛАВ ДИМИТРОВ, ЮЛИАНА АНДРЕЕВА

Ментори: Даниел Димитров, Ива Тончева, Гавраил Гавраилов, Цветанка Янкова

Идея и творческа реализация - Анета Паунска, ръководител „Школа БТА“